

6. Эрдонов О. Л. Физическая культура и спорт в системе высшего образования [Текст] / О. Л. Эрдонов // Молодой ученый. – 2015. – №2. – С. 113-117.

7. Morey, R. S. (1995). Factors Influencing the Formation of Competent Adolescents' Neutral Or Negative Attitudes Toward Physical Education and Physical Activity. Unpublished master's thesis, University of Idaho, ID.

УДК 378.147

В.В. Колосовська
Комунальний вищий навчальний заклад
Київської обласної ради
«Академія неперервної освіти»
м. Біла Церква

ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЯ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ ЗА САМООЦІННИМ КРИТЕРІЄМ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У СПОРТИВНО-МАСОВІЙ РОБОТІ З УЧНЯМИ

У статті висвітлено основні положення сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями. Аналізуються результати педагогічного експерименту, організованого і проведеного серед студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Ключові слова: *готовність, самооцінка, майбутні учителі початкових класів, спортивно-масова робота, учні.*

Колосовская В.В. Определение степени сформированности готовности за самооценным критерием будущих учителей начальных классов к реализации личностно-ориентированного подхода в спортивно-массовой работе с учениками

В статье освещены основные положения определения степени сформированности готовности за самооценным критерием будущих учителей начальных классов к реализации личностно-ориентированного подхода в спортивно-массовой работе с учениками. В ней рассматриваются пути реализации данной проблемы в условиях высших учебных заведений I-II уровней аккредитации.

Ключевые слова: *готовность, самооценка, будущие учителя начальных классов, спортивно-массовая работа, ученики.*

Kolosovska V.V. Determining the readiness of the future primary school teachers to apply the personality oriented approach in pupils' mass sports activities based on the self-assessment criterion

The article deals with the basic points of the readiness of the future primary school teachers to apply the personality oriented approach in pupils' mass sports activities based on the self-assessment criterion. It analyzes the results of the pedagogical experiment conducted among the students of higher education institutions of 1st and 2nd accrediting levels. The author states that nowadays graduates of teacher training institutions are not only required to continuously grow professionally but also develop their personal qualities. The author emphasizes the importance of building self-esteem and developing self-awareness, which are an essential factor for achieving self-actualization and success in the future career. The author stresses the significance of applying personality oriented approach in pupils' mass sports activities. The author has also analyzed scientific pedagogical works. The theoretical points set out herein suggest that based on an objective appraisal of one's abilities the future teacher develops a desire for constant professional growth and self-awareness. The results of the pedagogical experiment showed significant changes in the readiness levels based on the self assessment criterion of the experimental group students comparing to the initial data. Significant changes in the final data of the readiness of the experimental group students based on the self-assessment criterion occurred due to the introduction of such organizational and methodological methods as active methods aimed at developing the creative potential of the future primary school teachers, information communication technology based pedagogical diagnostics, levels of readiness of the future primary school teachers to apply the personality oriented approach in pupils' mass sports activities.

Key words: *self-assessment, readiness, future primary school teachers, mass sports activities, pupils.*

Постановка проблеми. Умови сучасності вимагають від випускників педагогічних закладів не тільки постійного професійного зростання, а й удосконалення себе як особистості. Провідні науковці все частіше підіймають проблему формування у студентів належної самооцінки та самопізнання, що є важливим чинником у процесі досягнення самореалізації та успіху в майбутній професії.

Як відомо, діяльність педагога початкової школи характеризується багатогранністю і включає такий вид роботи з дітьми, як організація спортивно-масових заходів. Слід зауважити, що проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних свят, змагань, ігор та розваг неможливе без реалізації особистісно-зорієнтованого підходу. Саме такий підхід надає можливість оцінити здібності учнів і залучити їх до участі у заходах відповідно стану здоров'я та рівня фізичної підготовленості. Здатність вчителя до об'єктивної самооцінки, а також вміння виявити позитивні фізичні та моральні якості своїх вихованців, створює широкий простір для плідної та творчої праці.

Тому проблема формування готовності майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності залишається актуальною і висвітлюється у дослідженнях Т.В. Бережинської, О.П. Демченко, Г.І. Дудчак, Л.В. Костюченко,

Л.В. Красюк, Р.В. Моцика, Д.І. Пащенко, Н.В. Стаднік, С.В. Шарова та ін.

Питання формування професійної самооцінки майбутніх учителів початкових класів розглядали у своїх працях С.І. Кара, А.Н. Киливник, А.А. Реан, Т.В. Федотова, П.Р. Чамата та ін.

Метою роботи є аналіз результатів педагогічного експерименту щодо визначення ступеня сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

Основні завдання дослідження:

1. Висвітлити питання щодо теоретичного визначення понять дослідження.
2. Проаналізувати результати педагогічного експерименту щодо визначення ступеня сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

Як свідчить аналіз науково-педагогічної літератури, визначення поняття «самооцінка» розглядається по-різному.

На думку Л.Е. Орбан-Лембрик поняття «самооцінка» визначається як «оцінка особистістю самої себе, своїх якостей, життєвих можливостей, ставлення інших до себе і свого місця серед них» [3, с. 84].

У «Педагогічному словнику» за редакцією М.Д. Ярмаченка вказується, що «об'єктом самооцінки можуть бути: предметна діяльність та її результати, поведінка людини, її моральні, розумові й фізичні якості, здібності, риси характеру, зовнішній вигляд, місце в системі взаємин з навколишніми тощо» [5, с. 409].

Н.Є. Мойсеюк акцентує увагу на тому, що «самооцінка може викликати сумніви і незадоволення собою, потребу переосмислення набутого досвіду, що є передумовою виникнення нового, творчого ставлення до себе й дійсності» [2, с. 58].

Дані теоретичні положення надають підставу стверджувати, що у результаті об'єктивної самооцінки власних можливостей у майбутнього вчителя виникає прагнення до постійного професійного саморозвитку та самопізнання.

Що стосується визначення поняття «самопізнання», то в «Українському педагогічному словнику», автором якого є С.У. Гончаренко, подається наступне тлумачення: «дослідження, пізнання самого себе» [1, с. 296].

У «Педагогічному словнику» за редакцією М.Д. Ярмаченка вказується, що «самопізнання поглиблюється одночасно з розумовим розвитком особистості. Воно є необхідним для правильної адаптації людини до природного середовища, її ефективної соціалізації» [5, с. 409].

Як зазначається у підручнику «Основи психології» за загальною редакцією О.В. Киричука та В.А. Роменця, «самопізнання у повсякденному житті людини є відтворенням та осмисленням того, що вона робить, як вона діє, чому саме так, та ін.» [4, с. 372].

Таким чином, проведений аналіз наукових праць доводить, що самооцінка відбувається шляхом самопізнання і впливає на саморозвиток. Цей безперервний процес особистісного та професійного самоудосконалення потребує своєчасного діагностування.

Для оцінки за самооцінним критерієм ступеня сформованої здатності майбутніх учителів початкових класів до оцінки власного професійного саморозвитку та самопізнання у процесі реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями нами було використано тест «Шляхи розвитку», запропонований психологом Т.М. Проскурою.

Тест охоплює 14 тверджень. Прочитавши твердження, студенти обирали один із варіантів відповіді: «так» чи «ні».

Аналіз відповідей здійснювався за двома сукупностями.

Сукупність питань 1 склали твердження – 1, 2, 5, 7, 9, 10, 13, в яких виражається сформованість готовності до професійного самопізнання. Сукупність питань 2 склали твердження – 3, 4, 6, 8, 11, 12, 14, в яких виражається сформованість професійної готовності до самовдосконалення. За кожну відповідь «так» на запитання 1, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12 та «ні» на запитання 2, 5, 6, 11, 13, 14 респондент отримує 1 бал.

Сума балів 7-6 свідчить про високий рівень здатності до цілеспрямованої оцінки професійного саморозвитку та самопізнання, сума балів 5-3 – про середній рівень здатності до цілеспрямованої оцінки професійного саморозвитку та самопізнання, сума балів менше 3 – про низький рівень здатності до цілеспрямованої оцінки професійного саморозвитку та самопізнання.

Розглянемо результати оцінювання рівнів сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної груп (табл. 1).

Таблиця 1.

Результати оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів контрольної та експериментальної груп за самооцінним критерієм

Групи	Вихідні дані, бали	Кінцеві дані, бали
КГ, n=77	5,53 ± 0,25	6,17 ± 0,28
ЕГ, n=84	5,99 ± 0,30	7,2 ± 0,34*
T	1,11	2,37

Примітка: * - $p < 0,05$ порівняно з вихідними даними

Як свідчать результати таблиці 1, спостерігається достовірна різниця між кінцевими даними, які характеризують сформованість готовності за самооцінним критерієм студентів контрольної групи (відповідно 6,17 ± 0,28 балів), і даними, які характеризують сформованість готовності за самооцінним критерієм студентів експериментальної групи (відповідно 7,2 ± 0,34* балів) при $p < 0,05$.

Порівняльний аналіз даних таблиці 2, в якій подано рівні сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної груп, показав, що на початку педагогічного експерименту кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 2,60%, в експериментальній групі – 7,14%; кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 41,56%, в експериментальній групі – 42,26%;

Таблиця 2.

Рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів за самооцінним критерієм (контрольна та експериментальна групи, у %)

Групи	Рівень					
	Високий		середній		низький	
	вихідні дані	кінцеві дані	вихідні дані	кінцеві дані	вихідні дані	кінцеві дані
КГ, n=77	2,60	6,49	41,56	52,60	55,84	40,91
Динаміка даних у КГ	3,90		11,04		14,94	
ЕГ, n=84	7,14	14,29	42,26	64,29	50,60	21,43
Динаміка даних у ЕГ	7,14		22,02		29,17	

кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 55,84%, в експериментальній групі – 50,60%. У кінці педагогічного експерименту ми отримали такі дані: кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 6,49%, в експериментальній групі – 14,29%; кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 52,60%, в експериментальній групі – 64,29%; кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм складала в контрольній групі – 40,91%, в експериментальній групі – 21,43% (рис. 1).

Динаміка рівнів сформованості готовності за самооцінним критерієм майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної групи, підтверджує позитивні зміни в експериментальній групі.

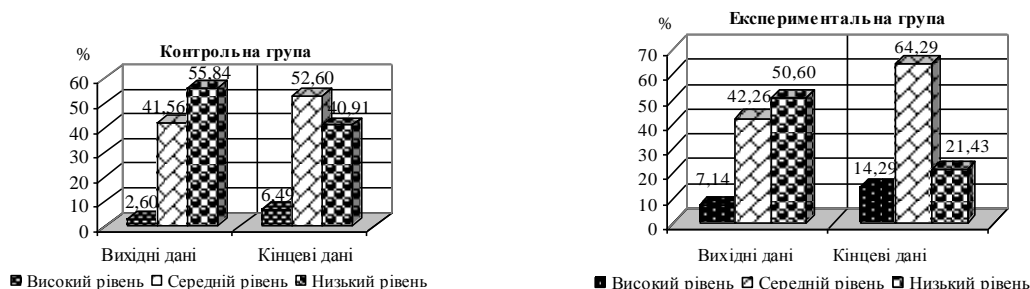

Рис. 1. Динаміка сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів контрольної та експериментальної груп за самооцінним критерієм (%)

У контрольній групі кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм збільшилася на 3,9%, тоді як в експериментальній групі кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм збільшилася на 7,14%. У контрольній групі кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм збільшилася на 11,04%, в експериментальній групі на 22,02%. Також у контрольній групі кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за самооцінним критерієм зменшилася на 14,94%, в експериментальній групі на 29,17%.

ВИСНОВКИ

1. Висвітлені теоретичні питання щодо визначення понять дослідження «самооцінка» та «самопізнання» вказують на те, що наявність у майбутніх учителів початкових класів об'єктивної професійної самооцінки позитивно впливає на самоудосконалення і сприяє реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями

2. У процесі аналізу отриманих результатів педагогічного експерименту було виявлено, що порівняно з вихідними даними прослідковуються достовірні зміни рівнів сформованості готовності за самооцінним критерієм студентів експериментальної групи.

3. Достовірні зміни кінцевих даних сформованості готовності за самооцінним критерієм студентів експериментальної групи відбулися завдяки впровадженню таких організаційно-методичних умов, як використання активних методів, спрямованих на розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкових класів, педагогічної діагностики з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.

2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : [навч. посіб.] / Н. Є. Мойсеюк. – [3-е вид., доп.] – К. : ВАТ «КДНК», 2001. – 608 с.
3. Orban-Lembryk L. E. Sotsialna psykholohiia : [posib.] / Lidiia Ernestivna Orban-Lembryk. – К. : Akademvydav, 2003. – 448 с.
4. Osnovy psykholohii : [pidruchnyk] / [za zah. red. O. V. Kyrychuk, V. A. Romenets]. – [4-е vyd., stereotyp]. – К. : Lybid, 1999. – 632 с.
5. Pedahohichnyi slovnyk / [za red. M. D. Yarmochenka]. – К. : Pedahohichna dumka, 2001. – 516 с

УДК 796.412:796.011.1-057.847

Конох А.П.
Запорізький національний університет

ПРОФІЛАКТИКА ТРАВМАТИЗМУ У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ

Стаття присвячена актуальній проблемі впровадження у педагогічну діяльність фахівців фізичної культури і спорту технологій попередження спортивного травматизму серед студентської молоді. Проаналізовано види, характер, причини травматизму під час занять студентів фізичними вправами і спортом. Розроблено і подано програму, укладену на основі запропонованої нами класифікації падінь, що містить найбільш поширені й доступні для студентів способи падінь, оптимальне оволодіння якими є підґрунтям первинної профілактики травматизму. Відповідно до цієї класифікації розроблено послідовність навчання падінь студентів згідно зі змістом програм з фізичного виховання вищих навчальних закладах, а для кожного способу падінь розроблено й експериментально апробовано спеціальні вправи. Результати дослідження свідчать про високу ефективність запропонованої технології профілактики травматизму студентів засобами фізичних вправ та необхідність її впровадження в програму занять з фізичного виховання вищих навчальних закладах.

Ключові слова: профілактика, травматизм, фізичне виховання, студент.

Конох А.П. Профілактика травматизма у студентів засобами фізических упражнень. Стаття посвячена актуальній проблемі внедрения в педагогическую деятельность специалистов физической культуры и спорта технологий предупреждения спортивного травматизма среди студенческой молодежи. Проанализированы виды, характер, причины травматизма во время занятий студентов физическими упражнениями и спортом. Разработана и представлена программа, составленная на основе предлагаемой нами классификации падений, содержащая наиболее распространенные и доступные для студентов способы падений, оптимальное овладение которыми является основой первичной профилактики травматизма. Согласно данной классификации разработана последовательность обучению падением студентов в соответствии с содержанием программы по физическому воспитанию высших учебных заведений, а для каждого способа падений разработана и экспериментально апробированы специальные упражнения. Результаты исследования свидетельствуют о высокой эффективности предложенной программы профилактики травматизма у студентов средствами физических упражнений и необходимость ее внедрения в физическое воспитание высших учебных заведений.

Ключевые слова: профилактика, травматизм, физическое воспитание, студент.

Konoh A.P. Warning of traumatism for students facilities of physical exercises. The article is devoted to the actual problem in the implementation of educational activities specialists physical culture and sports technology sports injury prevention among students. Analyzed the types, nature, causes injuries during class students exercise and sports. Developed and presented a program, concluded on the basis of our proposed classification falls, which contains the most common and accessible ways for students downs optimal mastery which is the basis of primary prevention of injury. According to this classification developed by students fall training sequence in accordance with the content of programs in physical education universities, and for each method downs developed and approved special exercises. The research results show the high efficiency of the proposed program students by means of injury prevention exercise and the need to program implementation in physical education classes in higher education.

Key words: prophylaxis, traumatism, physical education, students.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань сучасного суспільства є розвиток і зміцнення здоров'я дітей та молоді. У процесі фізичного виховання виникає потреба у забезпеченні безпечного середовища під час виконання фізичних вправ. Це зумовило необхідність створення педагогічних умов для профілактики травматизму, забезпечуючи тим самим найкращі умови для фізичного розвитку людини. Оскільки фізичні вправи можуть призводити до травм, на профілактичні заходи під час проведення занять з фізичного виховання потрібно звертати увагу в першу чергу.

Незважаючи на неодноразові рішення колегії Міністерства освіти і науки України "Про стан травматизму під час навчально-виховного процесу серед вихованців, учнів, студентів, працівників і заходи щодо його профілактики" (протокол №13/2-10 від 22.12.2005 року і №1/8-5 від 11.02.2010 року), спортивний травматизм в навчальних закладах на сьогодні розглядається як суттєва проблема соціального плану. Інколи він є однією з основних причин, що загрожує життю. Якщо дитина травмувалася під час заняття фізичними вправами, то це вже не тільки медична проблема, адже вона спричиняє соціальні наслідки, які негативно позначаються на вихованні, навчанні, на родинних стосунках, працездатності батьків та інших членів сім'ї [5]. У травмованих виникає і ще довго зберігається залишковий підвищений рівень тривожності та емоційної невірноваженості, інколи вони взагалі припиняють займатися фізичними вправами. Автори виокремлюють такі